

Av Finska Kemistsamfundets Glädjande Meddelanden hava utkommit:

Årg. I 1911

Årg. II 1916

Årg. III 1931

Årg. IV utkommer sannolikt till Samfundets 50-års jubileum 1941. Bidrag torde snarast möjligt insändas till redaktionen, som ännu icke blivit utsedd.

11. 12. 1931.

FINSKA KEMISTSAMFUNDETS

GLÄDJANDE MEDDELANDEN

III ÅRG. 1931

OFFICIN:
H A R A K K A

HELSINGFORS 1931

FINSKA KEMISTSAMFUNDETS

GLÄDJANDE MEDDELANDEN

Vetenskapligt annonsorgan med gamla traditioner.

Utgiven vid lämplig tidpunkt av en liten ansvarslös redaktion.

Prenumerationspris: cif Societetshuset gratis.

Övriga pris: efter förtjänst.

ANNONSER OM TJÄNSTER.

Alkemist,

van att göra guld, får framtidsplats vid

Finlands Bank.

Spränglärda,

gas-kiga kemister sökas till krigsprovninganstalten
å Harakka.

OBS.! Ständigt tillfälle att gratis flyga i luften.

Åbo ingeniörbageri och kemiska exportanstalt

Producerar välpressade kemister och cellulosister
för in- och utlandets behov.

Stor export till varje betydande centrum i U.S.A.

Festkåseri.

Vårt samfund fyller fyrtio år. Jubileet firas dock i största stillhet i den trängre familjekretsen. Som känt roas emellertid fyllerister, även stillsamma sådana, enligt gammalt gott recept, som ännu gäller på apotek i Finland, med Wein, Weib und Gesang, eller fritt översatt sprit, sång och sötnosar. De sistnämnda äro redan närvarande, sången ädla känslor föder något senare, därför taga vi först spriten på bordet.

För flertalet samfundsmedlemmar torde detta ämne vara rätt bekant både till sina yttre och inre egenskaper. För att emellertid de, som ännu ej införlivat ämnet med sitt intimaste jag, må rätt uppskatta denna gamla kemiska förening, som fyllt mycket mera än kemistsamfundet, har redaktionen vänt sig till en sprituell samfundsmedlem, som efter en spritistisk seans levererat följande sprittande kemiska karaktäristik.

Spriten, även kallad etylalkohol, C_2H_5OH , är en lätttrörlig lättflyktig vätska, med utpräglad spritlukt. Den har den värdefulla egenheten att meddela alla dessa sina egenskaper åt dem som indränkts med ämnet. (Plats för kontrollförsök.)

Den kokar vid 78°, men destillerar dock märkbart även vid rumstemperatur. — Spriten fryser aldrig och användes därför som värmekälla vid ihållande uteliv.

Spriten har egenskapen att lätt avdunsta från öppna skåp och dyl. på grund av sin stora kemiska frändskap till mänskan. — Omvänt avdunstar emellertid även spriten långsamt från mänskan, sedan övermättningsgraden blivit uppnådd; då kroppen ogärna avger spriten är avdunstningen förenad med obehag och inverkan flyttar sig till andra delar av kroppen. (S. k. bakrus.) Jämviktsläget vid hela processen är över huvud mycket svårt att uppnå.

Spriten användes även en del blandad med vatten och andra overksamma ämnen. Dess inverkan är därvid densamma som i koncentrerad form, men betydligt svagare.

Spriten är brännbar, vilket även är fallet med den utspädda lösningen, s. k. brännvin, och kan därför vid oförsiktig användning orsaka elakartade brandskador för livstiden, främst på näsan.

Spriten framställdes förr av s. k. spritpatroner, ett slags blodsugande parasiter, som levde på folket. Numera framställles spriten på hederligt kemiskt vis av en annan rå produkt, melass, eller enligt senaste rön i en fiffikus hjärna av sågspån.

Spriten kristalliserar vackert i silverglänsande rombiska kanistrar och försändes vanligen i sådan kristalliserad form.

Spriten är ett mycket nyttigt ämne och användes till följd härav till många andra ändamål. För att ytterligare öka dess spridning har i Finland stiftats en s. k. förbudslag, som förbjuder medborgarna att titta snett på spriten, och som på ett effektivt sätt tvingar envar att själv framställa och lagra sprit.

Kemiskt kväde.

Gammal, känd melodi.

*Vårt samfund har seglat för gynnsamma kårar,
värdigt det nu fyller fyrtio vårar.
Klokt ha vi levt — och då länge till dess
oss göres behov av herr Steinachs process.*

*Bland dem, som var pappor och samfundet födde,
därpå det rikligt med barnbidrag stödde
främst hyllas hederskemisten Aschan,
en ärekrönt pater, terpenernas khan.*

*Sen bör vi tänka på bergsrådet Socker-
Anton, som viktig kemistmedlem ock är. —
Nedgrävt i jorden sitt pund har Rindell;
det avkastar frukt till hans älderdomskväll.*

*I samfundet ordet nu föres av Jimmen,
som ju är prima, men krånglar med pimmen.
Han gör på Medica träget Maltol
och säljer fenoltalein som Laxol.*

Centralkökets Bergman sin labb dirigerar,
flitigt han papers där ock producerar.
Eviggt hans namn blir tack vare det tal,
som anger den klormängd, som fordras per bal.

Med Freud i Verwandschaft herr Wahl ständigt växer,
båda ju syssla med allt slags komplexer.
Han vet besked nog om blodets kemi
och ger silikatmolekylerna pli.

Atomerna sitta i fasa för Wasa-
stjerna, som ständigt bland dem synes rasa.
Stundom han frilov ger en elektron
och säljer vid Espen då sin grammojon.

Från Åbo till Håfors på törstsläckningstripper
Fiduli reser, så ofta han slipper,
talar om spektra och basiska salt.
Oss syns — tamme fasen — han vet nästan allt.

Vår kemiska teknologi företräder
Hirn här, och Qvist uti Åbo med heder. —
Hirn odlar kaktus i bredd med kemin,
och Qvist sköter Hanken vid akademien.

Aptit har nog Borgström på klorapatiter,
därjämte känner han meteoriter.
Ögon, som bo under yviga bryn
han riktar på sänt, som har fallit ur skyn.

Som känt fordrar nötboskap rätt mycken skötsel,
vilket gör stegring i priset på gödsel.
Öholm med bilder oss lärt hur man bäst
kan klara sig utan båd' kudda och häst.

Med vatten och kolsyra läskar oss Buchen,
han ock om ädlare varor har njuchen,
talar på mötena helst om nå'n ion,
men ger den sen ph och tager en ton.

Och långt bort i Sörnäs i trakten av Vanda
präglas Arabia av uppfinnaranda.
Firman gått in för den ljudlösa stoln,
och Herlitz har given sin plats uti soln.

Vårt samfund är tvåkönat — pris ske vår Herre —
damerna dock blott ett fåtal tyvärr ä'.
Men desto högre vi höja vårt glas
och lovsjunga damernas kemiska grace.

I havsbandet, ute, där martallen kryper
snusas på gaser av olika typer.
Nybergh bestämmer försökens gång,
allt sker under ordlek och vindarnas sång.

Sitt namn blott gemensamt har Backus med Bacchus,
snarast för vinlöv han har något skackus;
för protokollet med tre års rutin
och dymedels gör sig förtjänt om kemin.

Många kemister än borde besjungas,
dock redaktionen av det sku' betungas.
Krönikan sluta vi nu med en skål
för vår jubilar, som nog hurrarop tål.

A N N O N S E R

OBS.! Försvarsvänner, skyddskärer o. a. OBS.!

Luftbombardering, sprängning av atomer o. a. till branschen hörande arbeten utföras träffsäkert och med känd sakkunskap.

J. A. W a s a*
Prof.

OBS.! Nuvarande sclerotiker och blivande

Internationella kolsyrebad med för levande väsen lämpligt PH-tal, kolsyrat vatten m.m. allt i flaskor eller direkt i havet.

Havsforskningsinstitutets Buch-avdelning

Vitala Vitaminer

sändes prompt per radio och flygmaskin.

G. v. W.
Mångårig praktik i alla branscher

OBS.! Diplomater! OBS.!

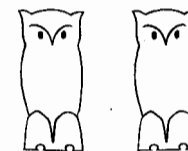
All representation såväl av elementär art som för invecklade föreningar utföres diskret och med känd verve.

J. P.
Baron

OBS.! Giftaslystna OBS.!

Låten provdraga Edra kontrahenters förlovnings-resp. vigselringar före resp. tillfällen, som härigenom bliva billigare än senare.

Joh. A.
Edsvuren provdragare

Vetenskapligt nytt.

Nya fläktar över kemikum.

Sedan det framgått att studenterna vid Universitetets kemiska laboratorium en längre tid varit i avsaknad av nödigt luftombyte, och bevisligen svåra konflikter uppstått genom att studenter vid närbelägna arbetsplatser icke känt igen varandra, på grund av den tjocka som rått i arbetssalarna, har hos konsistorium en anhållan gjorts om friska fläktar för kemins framtid. Med anledning härav har laboratoriets prefekt haft en s. k. drag-speech med universums arkitekt, beträffande frågans ordnande. — Enligt vad redaktionen inhämtat komma några nya ventilatorer, vilka med all sannolikhet skola rotera medsols, att uppställas på vinden. Detta nya dragpläster för studier i kemi, väntas verka så förmånligt på luftväxlingen i huset, att den röda alarmlampan i nedersta korridoren kommer att få karaktären av stormvarningssignal. Enligt herr Sundströms utsago skall varje lukt- och rökmoln, som på något sätt alstras på arbetsplatserna, omedelbart försvinna i dragluckan »som en fläkt bland Libaus officerare». Det nya dragspelets största förtjänst består dock däri, att även avhandlingar numera kunna ventileras å kemikum.

Återigen nya element.

Vid Tekniska Högskolan har enligt förljudande upptäckts 92 nya element. — Samtliga befunno sig i en kallare och voro av Hellesens välkända fabrikat.

Tekniskt nytt.

Ny oorganisk industri i Finland.

På grund av den ständigt stigande efterfrågan på vätejoner för olika ändamål har ett konsortium projekterat en vetekvarn i Helsingfors. Metoden torde vara högmodern och grunda sig på en sprängning av vätekärnan, varefter de fina partiklarna med transportörer föras till laddningsverkstaden, där de på elektrisk väg förses med önskad laddning.

Brottmålsnotiser.

Ny undersökning i Tattarmossgåtan.

Sedan Kemistsamfundet närstående kretsar inblandat sig i Tattarmossmysteriet, har ny fart i undersökningarna kunnat konstateras. Enligt vad redaktionen inhämtat lär bl. a. Mosskulturföreningen ha ett finger med i spelet. Även flere kända geologer ha av Malm-fynden lockats till platsen, och torde de hava fastställt, att fynden härröra från tiden efter senaste nedisning.

Stadens laboratorium för sanitära undersökningar har åter framhållit, att hållbarheten hos likdelarna högst antagligt beror på en avsevärd halt av bår-vatten, härrörande från Saarenheimos kända fabrik på området, A/B Ås bårhus.

Vad i övrigt de tidigare skedena av undersökningarna beträffar, lära medicinarna fortfarande hava sitt huvud för sig, medan polisen visar sig liknöjd och är lika huvudlös som i början.

Kommunalförvaltningen.

Ny expertis i frågan om Kaisaniemidamm.

Då det visat sig att vattnet i Kaisaniemi famösa bassäng, alla minutiösa försiktighetsmått till trots, jämt och ständigt filtrerar ut genom betongbotten i den omgivande jordarten, har stadens mäktige som sakkunnig i frågan beslutat anlita en av Försvarsministeriets experter på damm-filter.

Konstspalten.

Nytt biopalats öppnat.

Den bioälskande delen av samfundets medlemmar uppmärksamgöres på att ett nytt modernt biopalats öppnats vid Västra hamnen, i den ostligaste delen av Helsingfors. Huvudrollen spelas med känd fart av prof. Virtanen med benäget bistånd av herrar zy-maser och damer ko-enzymen. Ett hedersomnämmande förtjänar den medspelande Bobban för sina enastående prestationer. Denna får sin utbildning i institutet och utför sedermera allt s. k. löpande arbete i ostfabrikerna, där han ingalunda slår hål i sidan utan tvärtom i osten. Undra på att han även är i smöret hos konsumenterna.

Från affärsvärlden.

Finska marken undersökes.

Med anledning av finska markens fortgående försämring har vid Statens markforskningsinstitut en ny markförbättrings-avdelning grundats, till vilken kallats de, som gjort sig mest bemärkta på gödselns och agrogeologins fält.

Såsom chef torde aggrederats den kände järnvägsbankmannen, dr. Thord Brenner, som f. n. överväger olika åtgärder. Då den gödsel, som prof. Jansson både i tal och i praktiken presterat knappast skulle upphjälpa marken, utan snarast skulle verka för-kvävande, torde dr. Brenner vara betänkt på att anlita den utväg, som tidigare ofta av honom använts för att uppnå nödig stabilitet hos marken, nämligen sprängning, i detta fall av statsbanken, med dynamit. Denna åtgärd vore samtidigt ägnad att stimulera den inhemska sprängämnesindustrin. — Osäkert är emellertid om man erhöle motsvarande valuta härför.

Nytt bokföringstrick.

Enligt vad redaktionen från fullt tillförlitligt håll erfarit kommer A/B Arabia porslinsbolag att i nästa års bokföring benämna produktionsökningen *kärlväxt*.

Hedrad finländare.

Även Sverige har sina svårigheter och då man trots sökande med tändstickor och lykta ej kunnat sprida ljus tillräckligt har några långsynta kemister inkallat såsom expert dr. Lennart Forsén från Lappo Cementfabrik för att skapa fastare grunder för den vacklande svenska kronan. Arbetet torde vara planerat efter helt nya formler.

Vetenskapen och Livet.

*Jag vänner jag vore den lyckliga ägaren
till Aladins lampa och anden däri.
Jag skulle slå whisky i kromnickelbägaren
och kalla på anden och spörja kemi.*

*»Hör ande! Tag plats där i buffelskinnsstolen,
besvara min fråga du allvetare.
Vem anger den rätta strukturn hos bensolen
av herrarna Ladenburg, Claus, Kekulé?»*

*Än mer vill jag veta om jod och selenium
förmås till förening i jordisk miljö;
om Meggers har rätt — att man här funnit rhenium,
om människan för evigt är dömd till att dö?*

*Dock innerst — egalt kan det där för mig vara,
en framtid får därom nog säkert besked.
Men en sak du måste nu genast besvara —
om Kymmene aktier i morgon gå ned?*

Sportnytt.

Vid den senaste landskampen i kemi utgick, såsom tidigare meddelats, Finland som överlägsen segrare. Vi äro i dag i tillfälle att komplettera vårt reportage från matchen med ett »sett och hört» bland deltagarna:

Amberger: Fick ej korn på målet.

Aspelund: Kom i gång först när jag blev varm i konstsilketrikäerna.

Björkstén, Johan: JAG anser att den klassiska organiska kemien har spelat ut sin roll.

Borenius, Greta: Jag rodnade så under hurraropen.

Chydenius: Jag placerades lika fint som vid III nordiska kemistmötets bankett.

Clopatt: Earl N. Meyer, född 29 februari 1893, bosatt vid Glasmästargatan 250 c 29, var bra.

Ekwall: Jag tvålade till min konkurrent med stearater och palmitater.

Enkvist: Jag sköter arkivet och de blivande kemisternas organ.

Forsman: Jag såg länge på förrän jag gick till attack.

Gadd, Nelli: Gossarna och farbröderna gjorde bra ifrån.

Holmström: Jag är van att slå olja.

Homén: Jag fick skjuta många gånger.

Jäskeläinen: Jag var endast åskådare med min svit från Carelia.

Lyden: Fan anamma di s—ns jävlarna!

Pyhälä: Det är alldeles orätt namn, som jag redan sade i Baku, och det är på tiden att jag rättar benämningen flytande harts.

Sevón: Jag såg litet på provet och skrev attest.

Stenberg, Osmo: var mycket tystlåten och uttalade sig icke.

Senaste nytt.

Missöde på Harakka.

I går vid 3-tiden på eftermiddagen inträffade vid lossning av ett mindre parti varor ett missöde, vars kemiska följder möjligen kunna intressera våra läsare. Partiet bestod av en säck salt och några blycylindrar för sprängningsförsök enligt

Trauzl. Det hade redan lossats från motorbåten och lastats på en vagn tillhörande öns smalspåriga järnvägsbolag, ja, vagnen hade redan vinschats halvvägs uppför den branta backen, på vars krön Krigsprovninganstalten ligger, i stilfullt arkitektoniskt utförande av arkitekt Kallio. För att citera en av samfundets värderare medlemmar, är det ett »riktigt nätt litet institut». Men till saken. Vagnen hade som sagt redan hunnit halvvägs uppför backen, då kardelarna i vajern uppsade sin sammanhållning i längden med den påföljd, att vagnen till en början långsamt, men därpå med stadigt ökad hastighet begynte skurra utför den branta backen. Järnvägen slutar vid broändan med en stock, men denna var icke tillräckligt stor för att kunna bromsa vagnen, utan hela ekipaget med bly och salt rusade ut i det kalla vattnet och sjönk där småningom.

Anstaltens föreståndare har i saken gjort följande meddelande: Beträffande saltsäcken har den ingalunda med flit sänkts i vattnet för att sänka fryspunkten hos detta och dymedelst förhindra sundets tillfrysande och menförets inträdande, utan emotses vattnets upplösande inverkan som en oundgänglig följd av de naturlagar som behärska universum. Havsforskningsinstitutet har naturligtvis omedelbart underrättats om olyckan för att därigenom sättas i tillfälle att via salthalten undersöka havsströmmarna i Brunnsparkestrakten, vadan sålunda i den punkten allt vänder sig till det bästa.

Något annorlunda är det med blyklumparna. Enär bly och vatten reagera under bildning av blyvatten, vilket ju är ett hälsobringande medel av allra högsta valör, och Harakka-hamnvattnen sålunda kommer att bli under-vatten, emotses en stor invasion av skröpliga människor liknande vallfärdarna till Lourdes. För att underlätta överfarten och samtidigt lindra arbetslösheten torde stadsfullmäktige gå i författning om bygandet av en bro till holmen, enär en undervattensbåt blir för dyr, vilken holmgång av öborna hälsas enbart med tillfredsställelse. — För att förhindra blyblocken att av havsströmmarna föras bort har hela området kring bryggan omgärdats med några abbornät, som nedsänkts med små sänken.

Från annat håll meddelas oss, att patent uttagits på motorbåtar, som gå med blycylindrar.

Från allmänheten.

Av förekommen anledning meddelar undertecknad sig härmed intet hava att skaffa med denna avisa.

Onni Oi Ojala.

Redaktör för Finska Kemistsamfundets
Meddelanden.

A N N O N S E R

Grundämnen

upptäckas snabbt och billigt av

Gust. A. A—a

OBS! Kemister och handlande

Finska markens fall bestämmes säkrast med

Atwoods fallmaskin!

Nya typer för bank och hem.

*Tillverkare: OY. Metalliteos,
fabrik för fysikaliska apparater*

OBS! Trävarumän OBS!

Timmerflottares övergivna brudar omhändertagas av förfaren forsman.

Svar till „Villi“ i d. bl. k.

OBS! Nya obegagnade derivat av trämetylbutan erhållas å samma ställe.

T I L L S A L U

OBS!

OBS!

För den stundande maskeradsäsongen

Masker, skyddspuder o. a. skyddsartiklar säljas med garanti av

Finlands gasskyddsorganisation

OBS! Gummivarorna provas av fackmän.